

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора кафедри
музичного мистецтва та хореографії ЛНУ ім.Тараса Шевченка

Сбітневої Людмили Миколаївни

на дисертаційне дослідження Добролюбової Наталії Володимирівни
«Формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування
інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної діяльності»,

13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Сучасні реалії розвитку українського суспільства вимагають значної уваги до питань духовного розвитку підростаючого покоління. Мистецтво, як форма суспільної свідомості, що відображає дійсність в художніх образах, займає важливе місце в структурі духовних цінностей. Основою мистецтва вважають художній образ. Тлумачать це поняття по-різному: як єдність змісту і форми; як художню форму, що породжує зміст і втілює його; як міф тощо. Мистецтво звернене насамперед до чуттєвої сфери людини. Мистецтво і специфічно відтворює дійсність, і виголошує їй “вирок” (М.Чернишевський), і перетворює її в естетичну даність, і створює окрему дійсність, “яка викликає в нас переживання, потрібні для нашої психіки, котрих не може дати нам реальна дійсність” У хореографії, як і в будь-якій формі мистецтва, немає художніх прийомів, стандартних і придатних на усі часи. Художній прийом, природно й органічно увійшов у загальну танцювальну палітру, служить розкриттю виразної танцювальної образності.

Сучасність хореографічного мистецтва – це насамперед сучасність його хореографічно-образного мислення, у якому зображальність і виразність завжди існують у єдності. У зв'язку із зазначеним вище, виникає гостра потреба в удосконаленні змісту професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії.

Сучасний стан підготовки викладачів хореографії в контексті останніх змін та назв спеціальностей вказує на значні розбіжності між потребами суспільства і можливостями педагогічних закладів вищої освіти. У той же час фахова підготовка повинна ґрунтуватися на використанні сучасних методів та технологій навчання, серед яких значне місце відводиться інформаційно-комунікаційним технологіям (ІКТ), які комплексно впливають на різні сторони сприйняття інформації та допомагають формуванню поглядів, способу мислення й навіть потреб. З означених позицій, підвищення рівня пізнавальної та творчої активності студентів, формування у них самостійності мислення потребує пошуку нових підходів до підготовки майбутніх викладачів хореографії. Із огляду на це, дослідження є актуальним і своєчасним.

Про актуальність дослідження свідчить факт його виконання відповідно до теми науково-дослідної роботи Української інженерно-педагогічної академії 2017 – 2020 рр. «Теоретичні та методичні засади побудови системи моніторингу якості професійної підготовки фахівців» № ВШ17-01 (ДР №0118U003126). Тему дослідження затверджено вченою радою Української інженерно-педагогічної академії (протокол № 4 від 07.12.2017 р.) й узгоджено Міжвідомчою радою з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 5 від 27.11.2018 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації сформульовані достатньою мірою та обґрунтовані експериментальними даними відповідно до мети й завдань дослідження. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується тривалістю експерименту та достатньою кількістю учасників і використанням сучасних методів, що відповідають вимогам метрології.

Достовірність отриманих результатів забезпечується адекватністю методів, мети та завдань дослідження, достатнім обсягом і репрезентативністю емпіричного матеріалу, коректністю статистичної обробки даних. Робота містить достатню кількість цифрового і графічного матеріалу, який оформлений належним чином. Все це уможливило наочне уявлення про отримані результати.

Мета роботи - теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності.

В дисертації чітко визначений категоріальний апарат дослідження, завдання, методи, наукова новизна, апробація результатів. Аналіз теоретичних засад, розкритих дисертанткою свідчить про її широку обізнаність з науковою літературою з досліджуваної проблеми.

Стиль та мова дисертації. Дисертація написана методично грамотно, орфографічно та стилістично витримана на досить високому рівні.

Зміст автореферату повністю відображає результати основного дослідження, представленого у дисертаційній роботі. Автореферат рецензованої дисертації повною мірою відповідає нормативним вимогам до оформлення авторефератів дисертацій. Зміст автореферату дає адекватне уявлення про загальну характеристику та структуру роботи, послідовність виконання дослідницьких завдань, отримані дисертанткою результати. В авторефераті представлено перелік наукових публікацій дисертантки за темою даного дисертаційного дослідження.

Дисертаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (226 найменувань, із них 15 іноземною мовою) та 7 додатків на 66 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 288 сторінок. Робота містить 36

рисунків та 23 таблиці.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи; показано її зв'язок з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет дослідження, його мету та завдання; охарактеризовано методи й організацію дослідження; розкрито наукову новизну одержаних результатів та їх практичне значення; подано інформацію про апробацію роботи, загальні відомості про публікації автора з проблеми дослідження; зазначено структуру дисертації та її обсяг.

Завдання дослідження конкретні і відповідають поставленій меті.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у визначенні науково-обґрунтованих педагогічних умов, що базуються на системному використанні інформаційно-комунікаційних технологій під час професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії.

Практичне значення роботи полягає в достатній готовності до впровадження в процес професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії в ЗВО, а також в розробці нової програми навчання з використанням ІКТ та її впровадження в освітній процес майбутніх викладачів хореографії на основі обґрунтованих педагогічних умов формування готовності до застосування ІКТ, що дозволяє студентам значно покращити рівень знань з композиції та постановки танцю й використовувати їх на практиці.

Апробація результатів дослідження. Результати проведених досліджень обговорювалися на наукових конференціях.

Дисертанткою зроблено аналіз результативності експериментального дослідження. Представлені також висновки до розділів та загальні висновки, які відповідають поставленим завданням дослідження.

У першому розділі *«Формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій в*

професійній діяльності в педагогічній теорії і практиці» здійснено аналітичний огляд літератури; обґрунтовано сутність проблеми, яка полягає у формуванні готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ в професійній діяльності; проведено аналіз програмно-нормативного забезпечення дисципліни «Композиція та постановка танцю»; досліджено генезис послідовності та неперервності застосування ІКТ у системі підготовки викладачів хореографії; визначено понятійно-термінологічний апарат дослідження.

Згідно викладу матеріалу в першому розділі дисертантка вважає, що організаційно-педагогічні засади використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання у процесі фахової підготовки майбутніх викладачів хореографії, а також їх застосування у процесі професійної діяльності, потребують додаткового вивчення.

У другому розділі *«Експериментальна перевірка педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій»* наведені методи й організація дослідження, обґрунтовано необхідність створення відповідних педагогічних умов для залучення майбутніх викладачів хореографії до регулярного застосування ІКТ як під час обов'язкових занять, так і в позааудиторний час; розроблені критерії, кожен з яких характеризується відповідними показниками сформованості готовності; сконструйовано модель та методику формування готовності до застосування ІКТ у процесі професійної діяльності, здійснювалася обробка та порівняльний аналіз одержаних результатів, який дозволив встановити ефективність педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування ІКТ в професійній діяльності з метою реалізації та раціонального використання отриманих знань та вмінь в процесі аудиторних та позааудиторних занять студентів закладів вищої освіти.

Погоджуємось з авторкою, яка констатує, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання знаходиться на початковому рівні та потребує від педагогів вдосконалення системи власних знань щодо новітніх педагогічних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних, а також активізації їх діяльності у цьому напрямку.

У процесі дослідження проаналізовано та класифіковано за цільовим використанням інформаційно-комунікаційні технології, які можуть бути використані у практиці підготовки викладачів хореографії. На підставі розробленої класифікації та аналізу інформаційно-комунікаційних технологій автором було розроблено педагогічні умови впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на прикладі навчального курсу «Композиція та постановка танцю».

З метою з'ясування кількісно-якісних показників ефективності освітнього процесу з ІКТ у ході дослідження було визначено критерії (мотиваційний, когнітивний та процесуальний) та рівні (високий, середній, низький) в контексті професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії.

Отже, представлена дисертаційна робота свідчить про те, що науково обґрунтовані педагогічні умови дозволяють виявити і вирішити проблемні питання професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії та їх готовності до застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Робота має переваги над існуючими аналогами в контексті авторських підходів до формування рівня готовності до застосування ІКТ у професійній підготовці майбутніх викладачів хореографії відповідно до сучасних вимог суспільства.

- 1) в підготовці майбутніх викладачів хореографії в закладах

художньої освіти, відповідно до сучасних вимог суспільства, важливе місце займає формування естетичної культури майбутніх фахівців. На наш погляд, дисертантці слід було б розглянути більш ґрунтовно можливості ІКТ у формуванні естетичного смаку, естетичних ідеалів, естетичних потреб, естетичних емоцій майбутніх хореографів;

- 2) потребує пояснення, за якими складовими інформація авторського сайту (стор. 13 автореферату) створює комфортні умови навчання, про які зазначено на стор. 104, 145 дисертації, а також впливає на ефективність навчання розглянутої дисципліни;
- 3) потребує пояснення зміст зазначеного автором навчального курсу «Композиція та постановка танцю» (стор. 105 дисертації) та як він представлений на розробленому сайті;
- 4) авторка визначає ступінь сформованості процесуального компоненту через анкетування студентів щодо визначення його проєктивних, комунікативних та конструктивних умінь (розділ 2.3, стор. 153 дисертації). На нашу думку, необхідно наводити результати такого анкетування в контексті їх необхідності для навчання студентів із застосуванням ІКТ із визначенням цих умінь в наведеній таблиці 2.8;
- 5) вважаємо, що у другому розділі слід було б більш ґрунтовно розглянути питання впливу ІКТ на розуміння і створювання художніх образів в хореографічних творах майбутніми хореографами;
- 6) потребує уточнення доцільність включення до експерименту та дослідження динаміки рівнів сформованості студентів (підрозділ 2.3.1, стор. 145 дисертації) і як це вплинуло на

ефективність впровадження педагогічних умов формування
готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування
ІКТ.

ВИСНОВОК

Висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки
дисертаційної роботи Добролюбової Наталії Володимирівни «Формування
готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування інформаційно
комунікаційних технологій у процесі професійної діяльності». Дисертаційна
робота Добролюбової Наталії Володимирівни «Формування готовності
майбутніх викладачів хореографії до застосування
інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної діяльності» є
самостійною, завершеною науковою працею, яка за своїм змістом, рівнем
новизни, теоретичного і практичного значення отриманих результатів
відповідає чинним вимогам до кандидатських дисертацій, зокрема пп. 9,
11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою
Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (із змінами, внесеними
згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р.
та № 1159 від 30.12.2015 р., 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р.
та № 607 від 15.07.2020 р.), , Добролюбова Наталія Володимирівна заслуговує
присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності
13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Доктор педагогічних наук,

професор кафедри музичного мистецтва та хореографії

навчально-наукового інституту культури і мистецтв

Луганського національного університету

імені Тараса Шевченка

Підпис *Світлицької Л.М.*
Засвідчую
Начальник відділу кадрів
ДЗ "Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка"

Світлицької Л.М.